

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет культури і мистецтв
Київський національний університет театру, кіно і телебачення
імені Івана Карпенка-Карого
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ФІЛОСОФІЯ КУЛЬТУРНО-МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

24 березня 2023 р.

Київ 2023

УДК 130.2:7.072.2:378(082)

Редакційна колегія: **Бенюк Богдан Михайлович** – професор, народний артист України; **Бойко Людмила Павлівна** – кандидатка педагогічних наук, професорка; **Годованюк Тетяна Леонідівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Зузяк Тетяна Петрівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Кириленко Катерина Михайлівна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Коломієць Алла Миколаївна** – докторка педагогічних наук, професорка; **Котляренко Світлана Василівна** – кандидатка філологічних наук, доцентка, редакторка; **Кундеревиц Олена Вікторівна** – кандидатка філософських наук, доцентка; **Мартинюк Михайло Тадейович** – доктор педагогічних наук, професор, Дійсний член Національної академії педагогічних наук України; **Соловей Віктор Володимирович** – кандидат педагогічних наук, доцент; **Терешко Інна Григорівна** – кандидатка педагогічних наук, доцентка.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського національного університету культури і мистецтв
(протокол № 11 від 27 березня 2023 р.)*

*II Всеукраїнську наукову конференцію «Філософія культурно-мистецької освіти»
зареєстровано Міністерством освіти і науки України відповідно до листа
Інституту модернізації змісту освіти № 21/08-53 від 19.01.2023 р.*

Філософія культурно-мистецької освіти : матеріали II Всеукр. наук. конф., м. Київ, 24 бер. 2023 р. Київ, 2023. 228 с.

ISBN 978-966-602-366-0

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність поданого тексту, за правильне цитування джерел та посилання на них, а також за інші відомості, що містяться в тезах.

Роботи авторів, які не мають наукового ступеня (вченого звання), узгоджені та затверджені науковими керівниками.

Тези репрезентують погляди авторів тексту, які можуть не збігатися із позицією упорядників та редакторів.

© КНУКіМ, 2023

Павленко О. В.	Проектна технологія як інноваційний інструмент мотивації навчання учня-піаніста в дитячій музичній школі	142
Панасюк Т. Ю.	Проблеми модернізації української музичної педагогіки	147
Пічкур М. О.	Культурологічний підхід до образотворчої підготовки здобувачів вищої мистецької освіти	151
Плецан Х. В.	Інноватизація дизайн-мислення у процесі підготовки майбутніх фахівців креативних індустрій	155
Побірченко О. М.	Розвиток креативності майбутніх учителів образотворчого мистецтва в процесі вивчення курсу «Сучасні мистецькі практики»	161
Подгорінова А. Ю.	Вільний рух як засіб творчого самовираження майбутнього вчителя хореографії	164
Росул Т. І.	Формування навичок дослідницької роботи здобувачів музичної фахової передвищої освіти	167
Савенко О. В.	Бренд країни як м'яка сила міжкультурної комунікації	171
Семенчук В. В.	Особливості використання сугестивної технології в процесі підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва	174

**Подгорінова
Анастасія Юріївна**

викладачка кафедри хореографії
та художньої культури,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини
ORCID: 0000-0003-0210-9280

ВІЛЬНИЙ РУХ ЯК ЗАСІБ ТВОРЧОГО САМОВИРАЖЕННЯ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХОРЕОГРАФІЇ

Нині підготовка майбутніх учителів хореографії потребує пошуку новітніх методів для формування спеціалістів відповідно до викликів сучасності. Мистецтво танцю покликане виховувати фізично здорову, креативну та щасливу особистість. А таку особистість формує творчий учитель, здатний до пошуку та вираження свого «Я».

Фахова підготовка майбутніх учителів хореографії досліджується в численних працях українських науковців (Андрощук Л., Бикова О., Благова Т., Николаї Г., Пархоменко О., Реброва О., Ростовська Ю., Сердюк Т., Таранцева О. та інші). Однак проблема творчого самовираження майбутніх учителів хореографії потребує більш детального вивчення.

У «Великому тлумачному словнику української мови» термін «самовиражатися» означає розкривати своє «я», свою індивідуальність, виявляти (переважно, у художній творчості) свої думки, настрої, переконання [1, 1287]. Одне зі значень творчості в цьому ж словнику – діяльність, пройнята елементами нового, вдосконалення, збагачення, розвитку [1, 1435].

Педагогічний словник С. Гончаренка висвітлює поняття творчості як продуктивну людську діяльність, здатну породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення [2, 326].

Українська дослідниця Г. Падалка зазначає, що творче самовираження – це процес інноваційної діяльності, творчий ефект якої досягається прагненням особистості втілити власні уявлення про життя, свій внутрішній світ у продукті творчості, у його результаті [3, 155].

Творче самовираження як процес передбачає наявність таких основних складових: 1) раціональне й емоційне відтворення в художній діяльності сутнісної природи особистості в єдності з рефлексивним оцінюванням результатів творчого самовираження в художніх образах; 2) інтуїтивне усвідомлення способів і результату творчого самовираження в мистецтві; 3) уяву й фантазію, що дають можливість не тільки моделювати, передба-

чати, проєктувати результат самовираження, а й сприяють виникненню художніх ідей, планів [3, 155–156].

Розглянемо творче самовираження майбутнього педагога-хореографа саме як процес, у ході якого відбувається пошук себе, виникнення креативних ідей, створення нових рухів та формування його творчої індивідуальності. Необхідною умовою творчого самовираження є саме творча свобода. Одним із засобів її досягнення в майбутніх учителів хореографії є застосування танцювально-рухових технік, зокрема, вільного руху.

Метод вільного руху полягає в переміщенні тіла в просторі від внутрішнього імпульсу, який можливо відчутти через глибоке занурення у власний простір та активне слухання самого себе. Вільний рух можливо поділити на зовнішній та внутрішній. Зовнішній – видимий рух тіла в просторі, внутрішній – рух виконавця в його уяві, у його власному просторі.

Пропонуємо досвід виконання з майбутніми вчителями хореографії технік, здобутих на курсі «Психотерапія методом танцювально-рухової терапії: цілісний підхід» (авторка та ведуча курсу – С. Ліпінська).

Налаштуватися на свій внутрішній простір, відчутти власне тіло і познайомитися зі справжнім «Я», відчутти цей зв'язок із собою дуже допомагає техніка «Боді-джаз» («Танець 7 центрів», авторка техніки – Габріела Рот). Вона полягає в протанцюванні, поступовому обережному розрухуванні різних частин, так званих, центрів тіла (1 – голова і шия; 2 – плечі, грудна клітина, лопатки; 3 – живіт, таз, стегна; 4 – коліна; 5 – стопи; 6 – лікті; 7 – кисті). Для глибшого занурення у власний внутрішній простір можна запропонувати учасникам заплющити очі, якщо вони до цього готові. Якщо із заплющеними очима учасник почувається комфортно, то можливо досягти надзвичайного ефекту налаштування на внутрішні відчуття. Адже коли майбутній учитель хореографії спрямовує увагу на різні частини тіла, спостерігає за емоційним станом та образами, які виникають у процесі, тоді народжується вільний рух зсередини [4, 102]. Саме такий рух від внутрішнього імпульсу і є справжнім проявом творчого самовираження. Адже в цей момент відсутні обмеження і страхи, які блокують творчу свободу.

Вільний рух у просторі (за Р. Лабаном) можливо дослідити також через вправу «Робота із простором». Здобувачам вищої освіти пропонується спочатку зануритися у власний внутрішній простір і рухатися, повністю зосереджуючись на ньому. Потім – рух із концентрацією на певному предметі, уявляючи себе на шляху до мети (зовнішній прямий простір). Далі учасники досліджують зовнішній гнучкий простір, переміщуючись

із переключенням уваги на різні предмети. Важливо спостерігати за своїми відчуттями під час кожного способу переміщення та знайти для себе найбільш комфортний, той, на який найкраще відгукується тіло.

Після цієї вправи майбутні педагоги-хореографи зазначали, що у внутрішньому просторі вони знайшли ресурс і релаксацію, у зовнішньому прямому – чіткий план дій на шляху до мети, а у зовнішньому гнучкому – повну свободу руху. Також повне занурення у внутрішній простір сприяє виникненню творчих ідей із подальшою реалізацією в зовнішньому просторі.

На завершення кожного заняття корисною є саморефлексійна техніка «Почуття в русі», під час якої кожен учасник висловлює, як він почуватиметься після завершення заняття і виражає ці почуття через рух. Майбутні учителі хореографії зазначають, що після виконання таких вправ вони почуватимуться щасливими, спокійними, розслабленими, гармонійними, вільними тощо.

Таким чином, метод вільного руху сприяє активному слуханню себе, самоусвідомленню, гармонізації свідомості, емоцій та тіла. У процесі виконання вправ із застосуванням вільного руху відбувається звільнення від обмежень та відбувається чиста імпровізація. Усе це призводить до виникнення нових креативних ідей, створення нових рухів, творчої свободи і допомагає у творчому самовираженні майбутніх учителів хореографії.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник. Київ : Либідь, 1997. 375 с.
3. Падалка Г. Формування духовності особистості у процесі художньо-творчого самовираження. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2012. Вип. 3. С. 153–164.
4. Подгорінова А. Ю. Формування виконавської складової творчої індивідуальності майбутнього вчителя хореографії засобами вільного руху. *Теоретико-методологічні аспекти мистецької освіти: здобутки, проблеми та перспективи = Theoretical and methodological aspects of art education: achievements, problems and prospects* : матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф., м. Умань, 21–22 жовт. 2021 р. Умань : Візаві, 2022. С. 101–104.